

Nr 287.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till expeditionsbaracker för statens utlänningskommission; given Stockholms slott den 4 maj 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

G. Danielson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anmäler t. f. chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Danielson, uppkommen fråga om uppförande av en expeditionsbarack för statens utlänningskommission samt anför.

Genom beslut den 10 november 1944 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att för en kostnad av högst 145 000 kronor låta uppföra en expeditionsbarack för statens utlänningskommissions räkning å Birger Jarls torg i Stockholm.

Med ändring av nämnda beslut uppdrog Kungl. Maj:t den 1 december 1944 åt byggnadsstyrelsen att för kommissionens räkning uppföra en expeditiionsbarack mellan Riddarholmskajen och gamla riksdagshuset för en kostnad av högst 192 500 kronor. Tillika bemyndigade Kungl. Maj:t statskontoret att utbetala nämnda belopp från det å allmän förskottsstat I under femte huvudtiteln uppförda anslaget Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.

I skrivelse den 5 april 1945 har *statens utlänningskommission* gjort framställning om beredande av ytterligare lokaler för kommissionen samt därvid anfört i huvudsak följande.

Statens utlänningskommission disponerar för närvarande lokaler på icke mindre än sex olika platser i Stockholm, nämligen Birger Jarls torg 5, kontorsbaracken å Riddarholmskajen, Munkbron 9, Stora Nygatan 1, Brunkebergstorg 14 och Mäster Samuelsgatan 44. I Birger Jarls torg 5 och i den i anslutning till denna byggnad uppförda baracken har utrymme beretts för kontrollbyrån, kansliavdelningen och huvuddelen av passbyrån. Sistnämnda byrås avdelning för balter är inrymd i lokalerna Mäster Samuelsgatan 44. De återstående tre lokalerna användas av sociala byrån. Huvudavdelningen disponerar en våning å Munkbron 9, kamerala avdelningen har lokaler i Stora Nygatan 1 och kansliet för statens flyktingsnämnd i Brunkebergstorg 14.

Genom tillkomsten av kontorsbaracken å Riddarholmskajen blev utlänningskommissionens lokalbehov icke löst på ett tillfredsställande sätt. Vad som ernåddes genom det nya ganska stora lokaltillskottet var endast, att den svåraste rumsbristen nödortfigt avhjälpes. Det blev sålunda icke möjligt att tillmötesgå önskemålen i fråga om lokaler från någon enda av byråerna eller kansliavdelningen. Såväl för passbyrån som för kontrollbyrån måste vissa önskvärda arrangemang i fråga om övertagandet av visst register och uppställandet av dossiersamlingen ställas på framtiden liksom det även för dessa byråer har mött svårigheter att på grund av lokalbrist anställa erforderligt antal tjänstemän. Även kansliavdelningen är i behov av ytterligare lokaler innan ytterligare nyanställning av tjänstemän kan ske.

Även om sålunda förhållandena för pass- och kontrollbyråerna samt kansliavdelningen i och för sig motivera, att ytterligare icke obetydliga rumsutrymmen borde ställas till kommissionens förfogande, skulle kommissionen likväl i det nuvarande svåra läget i fråga om anskaffning av kontorslokaler icke ha ansett sig böra inkomma med ny framställning i ämnet, därest icke samtidigt rumsbristen för sociala byrån framträtt i sådan grad, att kommissionen icke anser sig kunna stå till svars med att icke vidtaga någon åtgärd. I samband med den nuvarande kontorsbarackens färdigställande erhöll även sociala byrån i viss utsträckning ökade lokaler. Byrån fick nämligen övertaga de av kansliavdelningen förut disponerade rummen vid Stora Nygatan 1. I dessa lokaler inflyttade den kamerala avdelningen. Detta tillskott var emellertid alldeles för litet för byråns sedan lång tid komprimerade utvidgningsbehov. För byråns samtliga tre avdelningar — den allmänna avdelningen för lägerverksamheten, den kamerala avdelningen och flyktingsnämndens kansli — äro förhållandena sedan mycket lång tid sådana, att samtliga tjänstemän nödgas dagligen använda övertid i mycket stor utsträckning för att ens nödortfigt kunna fylla de pressande arbetsuppgifterna. Personalen skulle sålunda behöva utvidgas i hög grad. Detta låter sig emellertid icke göra för närvarande på grund av lokalbristen.

Härtill kommer, att byråns redan nu mycket stora arbetsuppgifter fortfarande ökas. Nya läger måste av byrån ordnas med mycket kort varsel. En fortsatt utveckling med ökade arbetsuppgifter i detta avseende är att förutse

med hänsyn till förhållandena i Tyskland samt Norge och Danmark. Flyktingsnämndens arbetsuppgifter öka för varje månad. Detta är särskilt tydligt just nu under den forcerade utplaceringen av baltiska flyktingar från de öppna lägren. Under sådana förhållanden har det för den kamerala avdelningen blivit allt svårare att med tillgänglig arbetskraft fylla sina uppgifter. Det är beträffande denna avdelning vidare att märka, att det ur bokförings- och revisionssynpunkt är mycket olägligt med den nuvarande lokala splittningen mellan särskilt flyktingsnämndens kansli och kamerala avdelningen. Dessa båda avdelningar böra om möjligt vara placerade på samma håll. Givetvis gäller detsamma, fastän i något mindre utsträckning, byråns allmänna avdelning. Skulle det dessutom bli möjligt att erhålla lokaler på samma håll för flyktingsnämndens kansli och kommissionens kansliavdelning, skulle utbetalningen av kontantunderstöd till flyktingar och bokföringen därav kunna ordnas på ett väsentligt mera rationellt sätt än som nu varit möjligt.

Kommissionen är angelägen att framhålla, att kommissionens arbetsbörda, åtminstone i vad den avser sociala byrån, icke kan förväntas undergå någon större minskning vid den tidpunkt, då de härvarande danska och norska flyktingarna kunna återvända till sina hemländer. Detta är beroende på att danska och norska flyktingskontoren själva i största utsträckning omhändertaga sina flyktingar. Däremot är det att vänta, att kommissionens arbetsbörda kommer att ytterligare i hög grad växa genom de flyktingströmmar, som i samband med ett tyskt sammanbrott kunna förväntas söka sig till vårt land.

Sammanfattningsvis anför kommissionen, att sociala byrån måste erhålla väsentligt ökade lokaler, att byråns lokaler i samband härmed borde sammanföras, att kansliavdelningen borde erhålla lokaler i anslutning till sociala byrån samt att det vore önskvärt, att kansliavdelningens nuvarande lokaler kunde fördelas mellan pass- och kontrollbyråerna.

Kommissionen framhåller vidare, att kommissionen beräknat det sammanlagda behovet av lokaler för sociala byrån och kansliavdelningen till 84 rum. Det syntes icke vara möjligt att på en plats för närvarande utvinna detta lokalutrymme på annat sätt än genom uppförandet av en ny kontorsbarack. I motsats till vad fallet varit, då det gällt anskaffandet av nya lokaler för pass- och kontrollbyråerna, behövde denna barack icke ligga med direkt anknötning till kommissionens nuvarande huvudlokaler i Birger Jarls torg 5. Kommissionen föreställde sig vid sådant förhållande, att en lämplig plats för baracken skulle vara den av byggnadsstyrelsen för kommissionens räkning tidigare i första hand föreslagna platsen nedanför kammarrättens hus på Riddarholmen. Man syntes icke behöva hysa större betänkligheter att på denna plats uppföra en kontorsbarack än då det gällde den förra gången slutligt valda platsen på Riddarholmskajen. Kommissionen anför slutligen, att därest kommissionen erhöle nya lokaler av den angivna storleksordningen, de utrymmen, som nu disponerades av sociala byrån i Munkbron 9, Stora Nygatan 1 och Brunkebergstorg 14, kunde frigöras för annat ändamål.

Under återopande av det anförda hemställer kommissionen, att byggnadsstyrelsen måtte erhålla i uppdrag att så fort ske kunde för kommissionens räkning uppföra ytterligare en kontorsbarack om sammanlagt omkring 84 rum.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av byggnadsstyrelsen och djurgårdskommissionen.

Byggnadsstyrelsen anför följande.

Behovet av ökat utrymme för statens utlänningskommission synes till fullo styrkt i framställningen. Ett utrymme av den storleksordning, som det här är fråga om, synes ej heller kunna anskaffas på annat sätt än genom nybyggnad. Då det är angeläget, att erforderliga lokaler snarast ställas till kommissionens förfogande, finner byggnadsstyrelsen en lösning av denna lokalfråga genom uppförandet av en tillfällig barack vara den enda utvägen.

Styrelsen måste emellertid ur arkitektonisk synpunkt framföra synnerligen allvarliga betänkligheter mot att uppföra en tillfällig träbyggnad av den storleksordning, varom här är fråga, på den föreslagna platsen. Styrelsen har i frågan samrått med riksantikvarien, vilken avstyrkt bifall till den föreliggande framställningen. Byggnaden skulle därjämte komma i omedelbar närhet till kammarrättens och riksräkenskapsverkets hus, där särskilt kammарarkivet har oersättliga värden. Brandchefen i Stockholm, som under hand hörts i frågan, har också bestämt avstyrkt den föreslagna lösningen. Det förtjänar dessutom framhållas, att det för närvarande är ovisst, om icke framdeles ytterligare lokalbehov kan uppstå, varför styrelsen finner det angeläget, att ifrågavarande lokaler förläggas på ett sådant sätt att eventuellt erforderlig utökning lätt kan ske.

Då någon tomt i den inre staden i närheten av Riddarholmen icke finnes tillgänglig, får byggnadsstyrelsen föreslå, att kontorsbaracken förläggas till kvarteret Kasernberget vid Valhallavägen mitt emot patentverkets byggnad. Styrelsen har härvid samrått med kommissionen, som framhållit, att ett förläggande av de nya lokalerna i direkt anslutning till nuvarande lokaler i gamla riksdagshuset givetvis vore att föredraga, men att kommissionen icke ville motsätta sig den av styrelsen föreslagna lösningen.

För att kunna bedöma kostnaderna för den planerade byggnaden har byggnadsstyrelsen med utgångspunkt från det av kommissionen begärda rumsutrymmet i samråd med utlänningskommissionen uppgjort planritningar till byggnaden. Enligt styrelsens förslag skulle baracken uppföras som en tvåvånings träbyggnad, förlagd inom kvarteret Kasernberget utmed Artillerigatan mitt emot patentverkets byggnad. Ur brandsäkerhetssynpunkt hade byggnaden uppdelats med två tvärgående mellanväggar av tegel. Flertalet tjänsterum, som icke vore avsedda för expeditioner och dylikt, hade givits en sådan storlek, att möjlighet funnes att placera minst två personer i varje rum. Kostnaderna för baracken hade av styrelsen beräknats till 360 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen hemställer slutligen, att styrelsen måtte erhålla bemyndigande att på förslaget sätt uppföra ifrågavarande barack samt att för ändamålet ett belopp av 360 000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande.

Djurgårdskommissionen förklarar sig intet ha att erinra mot att ett område inom kvarteret Kasernberget utmed Artillerigatan upplätes för uppförande av ifrågavarande barackbyggnad under förutsättning att djurgårdskommissionen gottgjordes sina kostnader för å området belöpande skatter och onera.

I skrivelse den 27 april 1945 har härefter *utlänningskommissionen* framhållit, att, enligt vad kommissionen under hand erfarit av byggnadsstyrelsen, byggnadstiden för den av styrelsen föreslagna baracken kunde beräknas uppgå till omkring tre månader. Då emellertid kommissionens lokalbehov måste till-

godoses vid en tidigare tidpunkt än vad som skulle bli möjligt med en sådan byggnadstid, hemställer kommissionen, att anslagsbeloppet måtte beräknas på sådant sätt, att skiftarbete kunde användas vid uppförandet av baracken.

Utlänningskommissionen disponerar för närvarande lokaler på icke mindre än sex olika platser i Stockholm. Genom uppförandet av expeditionsbaracken på Riddarholmen erhöles ett jämförelsevis stort lokaltillskott, som emellertid numera visat sig icke på långt när förslå för kommissionens behov. Kommissionen har därför föreslagit, att ytterligare en barack skulle uppföras å Riddarholmen för dess räkning. Byggnadsstyrelsen, som under hand inhämtat yttranden från riksantikvarien och brandchefen i Stockholm, har funnit den föreslagna platsen olämplig och har i stället föreslagit, att byggnaden förläggas inom kvarteret Kasernberget vid Valhallavägen. Utlänningskommissionen har förklarat, att den icke motsätter sig byggnadsstyrelsens förslag.

*Före-
draganden*

Syftet med det planerade byggnadsföretaget är att bereda sociala byrån och kansliavdelningen utvidgade och sammanhängande lokaler. Bristen på lokaler försvårar kommissionens arbete i mycket hög grad redan för närvarande. Kommissionen har sålunda framhållit, att dess personal skulle behöva utökas i hög grad men att detta icke låte sig göra på grund av lokalbristen. Den militära och politiska utvecklingen i Danmark och Norge kan taga en sådan vändning att vårt land får mottaga en ännu kraftigare flyktingström än hittills. För att kunna på ett tillfredsställande sätt lösa de problem, som föreligga eller kunna emotes, är det nödvändigt för utlänningskommissionen icke endast att äga tillgång till tillräckliga lokaler för att kunna utöka sin personal i den omfattning, som betingas av förhållandena, utan även att den erforderliga samordningen av arbetet inom kommissionens avdelningar icke förhindras genom alltför stor lokalsplittring. Kommissionens arbetsuppgifter kunna icke antagas i någon avsevärd mån minska i omfattning i och med avslutandet av kriget i Europa, enär de praktiska anstalterna för ordnandet av flyktingarnas hemresa måste beräknas av olika anledningar — främst förhållandena i respektive länder — draga ut på tiden.

Någon annan möjlighet att anskaffa de erforderliga lokalerna än att för ändamålet uppföra ytterligare en barackbyggnad torde icke stå till buds, och jag vill därför förorda att så sker.

Kostnaden för den föreslagna baracken, som avses skola uppföras i två våningar och inrymma 84 rum, har av byggnadsstyrelsen beräknats till 360 000 kronor. Byggnadstiden har med normal byggnadstakt beräknats till tre månader. Då utlänningskommissionens behov av utökade lokaler är synnerligen trängande, har kommissionen ifrågasatt, huruvida icke skiftarbete borde förekomma vid uppförandet av baracken. Enligt vad jag under hand inhämtat, skulle detta öka kostnaden med 75 000 kronor.

Byggnadsstyrelsens kostnadsberäkningar ha icke givit mig anledning till erinran. Med hänsyn till omständigheterna anser jag mig böra tillstyrka, att anslaget förhöjes med erforderligt belopp för att byggnadsarbetet skall kunna utföras i skift.

Djurgårdskommissionen, under vars förvaltning det ifrågasatta markområdet står, har påfordrat gottgörelse för sina kostnader för å området belöpande skatter och onera. Det torde få ankomma på byggnadsstyrelsen att bestrida ifrågavarande ersättning från vederbörlig post under statens allmänna fastighetsfond.

I detta sammanhang torde täckning böra beredas för det belopp av 192 500 kronor, som Kungl. Maj:t genom beslut den 1 december 1944 för uppförande av en expeditionsbarack mellan Riddarholmskajen och gamla riksdagshuset ställt till förfogande från det å allmän förskottsstat I under femte huvudtiteln uppförda anslaget Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.

Det erforderliga anslagsbeloppet uppgår sålunda till (360 000 + 75 000 + 192 500) 627 500 kronor. Frågan om avskrivning helt eller delvis av nämnda belopp torde i annat sammanhang få upptagas av chefen för finansdepartementet.

Under framhållande av angelägenheten av skyndsam behandling av förevarande anslagsfråga hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Expeditionsbaracker för statens utlänningskommission* å kapitalbudgeten under Statens allmänna fastighetsfond å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av ..... kronor 627 500.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna